

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hozdva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A politika ujéve.

(a) Az utolsó nemzeti küzdelem befejezése óta nem volt ilyen sivár, kilátástalan ujéve a nemzetnek. De a mostani még sokkal szomorubb, mint az 106-iki volt, mert akkor a nemzet összes vezetői egy táborban voltak, ugyszólván egyetlen pártot képeztek a képviselőházban, a vezéreknek feltétlen tekintélye volt, míg ma a pártok egymás ellen sorakoznak, a vezérek tekintélyét pedig a szerencsétlen pártoskodás alaposan lejárt.

Pedig Justh bécsi audienciája után most már az ő különválásuk sincs indokolva. Az audiencia Kossuth álláspontját teljesen igazolta. A király határozott kijelentése után, melyet Justh Gyula előtt tett, elvi különbségnek nem lenne többé helye a két függetlenségi párt között. Mert ezek után is hajszolni a bankdatumot, végeredményében nem egyéb, mint forradalomba kergetni a nemzetet. Ezt mégsem tételezzük fel Justhékról. Ha pedig ezt nem akarják, akkor a két párt egyesülésének nem lehet komoly akadálya. Barabás egy ujesztendei cikkben invitálja is már Justhékát. De ennek alig lesz eredménye a személyi torzsalkodások miatt. Különben Justh kuruckodása

élénk visszahatással van Kossuthékra is, akik nem akarnak elmaradni mögöttük. Így például Barabás már azt hirdeti, hogy a királynak kétségbevonhatatlan joga van ugyan vétót mondani az önálló bank, de erre az lesz a legalkalmasabb válasz, hogy majd az ősszel nekik is joguk lesz vétót mondani a bankszabadság megnyitása ellen.

Hát hiszen ez igaz, de az ősz még messze van. Addig még új parlament is jöhet. Addig még sokat lehetne és kellene dolgozni, mert így csak nem maradhat addig az ország. De ilyen kiinduló ponttal még a két párt egyesülése esetén sem lehet megoldani a válságot.

Máskor ujesztendőkör a pártok vezetői meg a kormány elnöke szokták irányítani a politikai életet. Most bizony ezektől sem lehetett ilyen várni. A kormány lemondott, meg sem jelentek előtte a szokásos ujévi tisztelgésre. A designált miniszterelnöktől még senki sem kért irányítást.

A pártok vezetői közül ezúttal csak Kossuth nyilatkozott ujévi beszéd keretében. Nyilatkozatából azt lehet kivenni, hogy pártjával ellenzékbe készül menni, még pedig nemcsak Lukácssal szemben.

Ez azt jelentené, — bár ezt nem mondja — hogy a kooperáló pártok közt nem óhajt részt venni. Így a 67-es pártok magukban maradnak, így pedig alig képzelhető el az alkotmányos kibontakozás útja.

Kossuth válasza csak negatív. De tőle már pozitív irányítást várt volna a nemzet. A mai helyzetben azonban ugylátszik ilyen senkitől sem kívánhatunk.

Lukács ujévi tárgyalásai sem hoztak pozitív eredményt. Negatívot ellenben igen. Mert a kooperáló pártok konferenciája azzal végződött, ami előrelátható volt még Justh audienciája előtt, hogy nem hajlandók támogatni Lukács esetleges kabinetjét.

A politikai ujév tehát csak negatívumot hozott, pozitívumot semmit. Kilátás tehát semelyik irányban. Borus felhők, ködök ülnek a politikai világ egén, melyen nem tud áthatolni egyetlen fénysugar sem.

Az új magyar udvarnagy. Bécsből jelentik: Ö felsége Fálffy Miklós Antal herceg titkos tanácsost magyarországi udvarnaggyá nevezte ki.

„TISZÁNTÚL” TÁROZÁJA.

Sári bíró.

— Népies vigjáték három felvonásban. Irta: Móricz Zsigmond. A Szigligeti-színházban először adták 1910. január 2-án.

Kedvünk volna eszébe juttatni az olvasónak az unalomig elcsépezt esztétikai fejtegetéseket és a még inkább unalomig ismételt kiszólásokat a népszínműről, mint magát lejárt műfajról. Az eszébejuttatás azonban fölösleges: Sári bíró előadása alkalmával ugyanis önkéntlenül ezekre gondolt mindenki. Láttunk egy népszínművet, melyet a szerzője sem nevez annak, amely sokban elüt a Szigligeti népszínművétől, amelyben nem járnak csárdást minden öt percben s nem énekelnek végszóra vig és szomorú nótákat, melyeket a karzatnak alkalma legyen éjfélig ujrátatni. Hanem azért ez a »népies vigjáték« nem ad igazat a népszínmű ócsárlóinak sem, mert ha új hanggal,

új eszközökkel is: de bizony népszínmű ez, még pedig a javából. Onnan fakadt, a honnan Gárdonyi Géza Bora: a magyar nép ismeretéből és igazi írói tehetségből. Főlöszleges dolog volt a népszínművet külön műfajjá kinevezni, holott népszínművet minden drámai műfajban lehet alkotni. De ha már az iskola megcsinálta ezt az osztályt is és nemzeti színű felírást alkalmazott rá, hát akkor bátran odasorozhatjuk Sári bírókat, mint hangos tiltakozást ama felfogás ellen, hogy a magyar népies alakokat nem lehet színpadra vinni. Dehogy nem lehet, csak ember kell hozzá. Gárdonyi Géza már megmutatta, az ő nyomán halad Móricz Zsigmond is, talán nem ugyan annyi tehetséggel, de a magyar paraszt igazi ismeretével.

Történni nem sok történik a darabban. »Sári bíró« a községi bírónak a csufneve, onnan kapta ezt a nevet, a felesége Sári néni intézi minden dolgát. Most is bíróválasztás előtt állván, az asszony intézkedik mindenben, annál inkább, mert most ellenjelölt is akadt Pengő kovács személyében. Sári bíróék fia, Jóska szerelmes a Pengő kovács leányába,

Lizába. A szülőknek nincs is a házasság ellen semmi kifogásuk, de a bíróválasztás miatt felbomlott a szép egyetértés és a fiatalokat a szülők eltílják egymástól. Sári bíró uram már nem nagyon vágyódik a bíróság után, 23 év óta viseli, belefáradt, bele is unt, de az asszony nem engedi s a bíró nem mer ellene szólani. Más oldalról Pengő kovács is nagyon akarna már bíró lenni. A kibonyolítást Lizi csinálja meg, tudván, hogy ha az apjából bíró lesz, akkor visszaáll a régi békesség és ő Jóskaé lehet. Azt tanácsolja Sári bíróknak, tetesse magát mintha nagyon kellene neki a bíróság, kéz alatt azonban dolgozzon saját maga ellen. Így is történik s a tervet maga Sári asszonyság is előmozdítja, akaratlanul. Egyik cselédje gúnyverset csinált Sári bíróról; egyszer az asszony meghallja a verset, elkergeti a cselédet, az meg éppen a választás előtti napon telikürtöli vele a falut. Mikor aztán a mesterkedés folytán Sári bíró egyhangulag kibukik, rálehet kenni a bajt a nótára. Az asszony pattog esattog, aztán kifújja magát s minden boldog egyetértésben végződik.

Vékony cselekmény, de nem is ez itt a fő, hanem a kidolgozás. A párbeszédnek magyarossága, humorossága, elvéve bizony néha

Legjobban ajánlható az uri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

ANGOL DIVAT FÉRFISZABÓ-CÉG

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

Nagyvárad,
 Rákóczi-ut
 (Uri casino épület)
 Telefon 520.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít férfi-öltönyöket s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — Női kosztümöket valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

A politikai válság.

Lukács sikertelen tárgyalásai.

Az ex-lexes ujesztendő meghozta Lukács László designált miniszterelnök második kudarcát. Már Kossuth Ferencnek az a beszéde, amelylyel szombaton délelőtti pártjának üdvözlőjére felelt, kétségtelenül kifejezte, hogy a kooperáló pártok nem hajlandók Lukács Lászlóval haladni, mert egészen határozottan megmondotta, hogy pártjával ezután az ellenzék padjairól kell kivennie részét a politika harcaiból.

Ez a nyilatkozat előzte meg azt a tanácskozást, amelyet szombaton délelőtti tartottak Lukács László kérésére a kooperáló pártok vezérei. A tanácskozáson, mely a pénzügyminisztériumban folyt le, Wekerle Sándor elnöklettel és résztvettek benne a 48-as függetlenségi Kossuth-párt képviselőjében Kossuth Ferenc és Apponyi Albert gróf miniszterek, az alkotmány párt képviselőjében Andrássy Gyula gróf miniszter, a néppárt képviselőjében az új új alkalmából Bécsben tartózkodó Zichy Aladár gróf miniszter helyett Molnár János. A tanácskozáson jelen volt Lukács László designált miniszterelnök is. A tanácskozásnak Lukács László által megjelölt célja információk szerzése volt arra nézve, hogy milyen magatartás remélhető a képviselőházban olyan kormányral szemben, amely elvállalná a közvetítő szerepét a korona és a képviselőház között. A tanácskozás fél kettőkor ért véget.

Lukács László designált miniszterelnök kifejtette a kooperáló pártok vezérei előtt, hogy olyan átmeneti kabinet alakítását vette tervbe, amelynek egyrészt az volna a feladata, hogy közvetítse a korona és a parlament között a további tárgyalásokat, másrészt pedig a normá-

lis államszükségletekről való gondoskodás mellett megvalósítaná a választói reformot. Ennek a tervnek kapcsán azt a kérdést intézte Lukács László a pártvezérekhez, hogy egy ilyen átmeneti kormányt milyen feltételek mellett támogatnának, illetőleg milyen feltételek mellett biztosítanák számára az indemnitást? Körülbelül egy órai vita után a kooperáló pártvezérek a következő két feltételben állapodtak meg: A kooperáló pártok elsősorban csak az olyan átmeneti kormányt támogatnak, amelynek élén az ő bizalmi emberük áll és a képviselőházban csak ilyen kormányt biztosítják az indemnitást, másodsorban pedig ennek a kormánynak a választói reformot abban a szellemben kell megvalósítania, amelyben a mostani kormány tervezte, vagyis a pluralitást a részletekben módosíthatja, de az elvet semmiesetre sem ejteli el. Beavatottak szerint ennek az átmeneti kormánynak élére vagy Wekerle Sándor, vagy gróf Andrássy Gyula állna, de esetleg ha nem exponált politikus kívánának, Wlassics Gyula vagy gróf Zichy János lenne a miniszterelnök.

Ezzel végződött tehát Lukács Lászlónak a kooperáló pártok vezéreivel folytatott tárgyalása, amely számára a kudarcot jelenti, mert első sorban az ő személye ellen irányult.

A közel két óra hosszat tartó tanácskozás lefolyásáról Lukács László designált miniszterelnök a »Bud. Tud.« képviselője előtt ezt mondotta:

— Eszmecsere folytattunk a válságról. A kérésre egybegyűlt pártvezérek voltak szívesek engem, mint a király megbízottját a helyzetről tájékoztatni.

Wekerle Sándor miniszterelnök ezt mondotta:

— Lukács László tájékozódott az egyes pártok hangulatáról és álláspontjáról. Lesz e a mai megbeszélésnek folytatása, — nem tudom.

Lukács Bécsbe megy.

Mint a »Bud. Tud.«-val illetékes helyről közlik, Lukács László designált miniszterelnök egyelőre nem folytatja tanácskozásait a kibontakozás kérdésében. A designált miniszterelnök legközelebb jelentést fog tenni eddig folytatott tárgyalásairól ő felségének és további eljárását a király intézkedéséről teszi függővé. Ebből a célból ma délután Lukács László Bécsbe utazik és holnap délelőtti külön kihallgatáson jelenik meg a király előtt.

Ezen az audiencián fog tehát eldőlni, hogy milyen irányban alakul ki a helyzet. Lukács László designált miniszterelnök környezetéből most ujabban azt beszélik, hogy ő semmiesetre sem fog belenyugodni, hogy megakadályozzák az ő miniszterelnökségét.

Ezért a holnapi audiencián kinevezeti magát, s mint kinevezett miniszterelnök még ezen a héten bemutatkozik a képviselőházban. Programjául az általános és egyenlő választói jog megvalósítását fogja hirdetni s ennek a programbeszédnek alapján keres majd többséget. Ha azonban nem kap, akkor felosztatja a Házat és új választásokon igyekszik megszerezni a parlamenti majoritást.

Ezt a tervet terjeszti holnap a király elé. Politikai körökben arról beszélnek, hogy Lukács Lászlónak ezt a tervét a király nem fogja elfogadni, hanem helyette gróf Khuen-Héderváry Károlyt fogja ismét meghívni.

Elégedetlenség a Justh pártban.

A Justh-pártban nagy elégedetlenség észlelhető. A képviselők Justh és Holló ellen egészen fel vannak habborodva. Roszszalják, hogy Justh Gyula a mai helyzetben magára hagyta a pártot. A képviselők tegnap küldöttséget küldtek érte. Justh valószínűleg szerdán érkezik vissza Budapestre. A Justh-párt többsége azt ki-

ELSŐRENDÜ JÓ ZONGORÁK
pianinók, tűzmentes kasszák,
alkalmi dísz tárgyak

Wallerstein Ferencz
butornagykereskedésében
ZÖLDFÁ-UTCZA. 19-34.

földszaga is, Möricz darabjának legtöbb erőssége. Az ő parasztjai úgy beszélnek a színpadon, mintha Zsadányban vagy Mezőgyánban volnának: parasztoson, de jóízű birhari magyarsággal. Akárhány mondásában az igazi néplélek humora csendül meg, a melyet nem lehet eltanulni, amelyre szülni kell. Alakjainak viselkedése a lehető legtermészetesebb: ezek ugyan nem szalonparasztok, akik finom hangon udvarolnak, hanem mikor nagyon kedves akar lenni a legény a kiválasztott leányhoz előbb hátbüti s akkor szólítja meg, hogy:

— Lizi tel!

A párbeszéd és az alakok rajza a leg-sikerültebb; ebben a tekintetben Sári bíró versenyez a Borral. Kár, hogy a darab technikája már kevésbé sikerült: a cselekmény néhol egészen elakad s az előadás majdnem vontatottá válik: a felvonások csatánosságban, határozottan végződhetnek s a mesébe valamivel több elevenség kellene. Ezek a fogyatékok teszik nagyobbá a távolságot Gárdonyi és Möricz darabjai közt s így történetelt meg, hogy a

jeles tulajdonságokban éppen nem szegény vigjátéknak csak közepes külső sikere lehetett. A hol a siker a közönség hangulatán érezhető, a felvonások végén nem volt, ami tetszést provokált volna s az eleven dialógok és pompás jellemrajzok által föllendített érdeklődést nem tartotta állandóan ébren a mese érdekessége.

Az előadásra nem lehet panasz. Szarvasy Sándor az öreg bíró tedd-ide-tedd-oda jellemét, Angyal Ilka pedig a bíróné kardos természetét és veszedelmesen pergő nyelvét egészen jól eltalálták. Kitűnő paraszt legény volt Pápay Lajos; nemcsak maszkja, hanem a mozdulatai, hanghordozása is tökéletesen az életből voltak merítve. Étsy Emilia a Lizi kis szerepében mutatta meg, hogy kicsiben is érvényesül az igazi tehetség: ezt a kis szerepet az első közé emelte. Ugyancsak első rangú kabinet alakítás Hajnal Gyurka Varjuja. Maszkja maga művészi valami, mintha a faluvégi Cigánysoron tanulta volna el. Egész alakítása kacagtatóan komikus és mégis min-

den vonásában igaz. Igen jó két paraszt alak volt Hunyady Jósé és Asszonyi; a nótás cseléd kis szerepében Gózan ügyeskedett, a csöpp kis Papp Gyuri pedig egy kis fiú szerepét játszotta. Korát jóval meghaladó ügyességgel és bátorsággal. Kisebb szerepük volt még Orbán Mariskának, Pápayának és Sinkó Gizinek.

A díszlet a II. felvonásban egészen sikerült; ebben a felvonásban a rendező gondolhatott volna rá, hogy fagyos, havas télen, jégcsapok közt kűn az udvaron az emberek nem egészen úgy járnak kelnek és mozognak, mint a barátságos meleg szobában. Az I. felvonásban a magyar parasztszoba ablakmagasságig elegáns díőfaburkolattal volt ellátva (az erősen kopott festett színefalak szerint) és boltíves ajtó és ablak voltak beállítva; száz Szabó és Tapaszti-féle aranyat annak, aki magyar parasztházban díőfa falburkolatot (!) és boltíves ajtót és ablakot másutt is talál, mint a mi színházunk rendezésében.

vánja, hogy kezdjek meg újból a tárgyalásokat Lukács Lászlóval. A párt egy része már ki is jelölte azt a bizottságot, amely folytatná a megszakított tárgyalásokat.

Lukács Bécsbe utazott.

Lukács László tegnap délután Bécsbe utazott s ma külön kihallgatáson jelenik meg a király előtt.

Ujévi üdvözlések Kossuthéknál.

A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt az újév alkalmából testületileg üdvözölte Kossuth Ferencet és Gál Sándor házelnököket.

Az üdvözítő beszédet Fenyvesi Soma orsz. képviselő intézte Kossuth Ferenchez, aki válaszában megint a fokozatos haladás elvét hangsúlyozta.

Beszédét Kossuth ezekkel a szavakkal fejezte be:

— Bebizonyulván, hogy ez idő szerint a legmérsékeltőbb arányban sem valósíthatók meg elveink, nincs módunk még a gyakorlati téren működni, elvi programunkat pedig darabokra morzsolni nem engedhetjük. (Elénk helyeslés.) Ott, ahol semmit sem lehet megvalósítani, ott nincs alkalom a fokozatosságra. Most kisebbséggé lettünk, mint kisebbségnek nincs okunk abban válogatni, hogy mi valósítható meg ez idő szerint és miért kell előbb, miért utóbb törekednünk. A mi hivatásunk most fentartani hagyományos elveinket és az országban ébrentartani az állami függetlenségért való vágyódást, mely a nemzet életének ereje. (Hosszantartó, zajos éljenzés, helyeslés és taps.)

Hivatásunkat betölteni a kormányzásban ez idő szerint nem sikerült, az ellenzéken be fogjuk azt tölteni, nem úgy, hogy romboljunk, hanem úgy, hogy védelmezzük a nemzet jogait és megragadjuk vasmarokkal azokat a kezeket, ha lesznek ilyenek, amelyek a haza jogait és a nemzet jövőjét kiszolgáltatnák az ellenségeknek. — (Lelkes éljenzés, helyeslés és taps.)

A párt ezután Gál Sándor házelnöknel tisztelt, akihez Thaly László képviselő intézett beszédet. Gál Sándor válaszában kifejtette, hogy a Kossuth-párttól reméli, hogy Magyarország politikai újjáalakulása történetébe bevezeti.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály törtenék.

* **A bécsi érsek utóda.** Dr. Gruscha Antal bibornok, bécsi herceg érsek már nagyon előhaladott korban van, elérte a 90 ik esztendő s így helyettesről kellett gondoskodni számára. A római szentszék és uralkodó közös megegyezése folytán Nagl trieszti püspök kerül az érsek mellé utódlási joggal. Nagl ötven éven túl van, régebben bécsi udvari káplán volt s az Augustineum igazgatója, később a római Arima osztrák hittudományi intézet kormányzója s néhány év előtt az exponált trieszti püspöki székre került, hol nehéz viszonyok között is megállta helyét.

* **Ujévi tisztelgések a főispánnál.** Az újév alkalmából Nagyvárád város tisztikara tiszteltette a városháza bizottsági termében Glac Antal főispán előtt. A tisztelgés szombat délelőtt 11 órakor ment végbe. Rimler Károly gyengélkedése miatt Bordé Ferenc főjegyző üdvözölte a teljes számban összegyűlt tisztikar nevében. Felemlítette beszédében, hogy mily ragaszkodással és tisztelettel veszik körül a főispánt, aki oly jóakarója a tisztikarnak. Rámutatott arra az eredményes, buzgó munkára, amelylyel a főispán a város fejlődését előmozdítja. Amidőn hálás köszönetet mondott ezért az odaadó munkáért, kérte, hogy jóindulatában tartsa meg továbbra is a várost és a tisztikart. Glac Antal főispán az ő megszokott szívélyes modorában válaszolt. Amit tesz, azt kötelességből tette, de a város törvényhatósága és a tisztikar munkássága mozdítja elő a város fejlődését, ő csak a határozat végrehajtója. Majd a politikai viszonyokra célozva, kijelentette, hogy bár most ragyog a nap, de a politika egén vesztes felhők tornyosulnak. Nem tudja mit hoz a jövő; ha ő állásáról eltávozik, elviszi magával a tisztikar iránti szeretetét; ha pedig megmarad a főispáni székre, akkor továbbra is buzgón működik a város érdekében. Viszonozta a jókívánatokat s szívélyesen vett búcsút a tisztikartól.

* **Vetítő estély.** Érdekes előadással kezd az új évben vetítő estélyeit a nagyváradi katolikus kör. Szilágyi Dózsa a kiváló szónok lesz az előadó, ki apologetikus, hitvédelmi tárgyú fog ezúttal beszélni. Az ember származása a természettudomány és a hitvédelem szempontjából, az őskori ember élete és környezete stb. egyszóval a sablonos természettudományi hazugságok kerülnek elő s szemléltethető alakban — vetített képeken, — melyekhez a kiváló képzettségű tanár fog alapos és érdekes magyarázatot nyújtani. Az előadás ma este 5 órakor kezdődik a kath. kör helyiségében.

* **Az adóbehajtások beszüntetése.** Az új évvel beléptünk az ex-lexbe, a törvényen kívüli állapotba, az állami budget szempontjából. A pénzügyminiszter megküldte rendeletét, amelyben az állami adók behajtását beszünteti. Nagyvárád városánál Lukács Ödön adóügyi tanácsos intézkedett, hogy a város területén az állami adók behajtása szintén legyen szüntetve. Az ex-lex azonban nem érinti

a községi adó, vízdíj, csatornázási díj, iparkamarai illeték stb., nem egyenes állami adó jellegével bíró tartozások behajtását.

* **Ujságírók elintéztett ügye.** Szirmay Ödön, a »Szabadság« felelős szerkesztője és Nagy Mihály hírlapíró közt a múlt év januárjában affér keletkezett, melyről annak idején a mi lapunk is beszámolt. Az ügyet, mely a bíróság elé került, a két hírlapíró békésen intézte el, s az elintézésről a következő nyilatkozatot adták ki, melynek közzétételére lapunkat is felkérték:

I.

Folyó évi január hó első felében Szirmay Ödön ellen a helyi lapokban olyan nyilatkozatokat tettem közre, amelyek súlyosan érintették az ő személyét, s amelyek miatt Szirmay Ödön sajtó útján elkövetett rágalmozás és becsmérlés miatt sajtópört indított ellenem.

Ezek a nyilatkozatok annak a sajnálatos afférnak voltak következményei, amely köztem és Szirmay Ödön közt megtörtént. Természetes, hogy csak az afférral kapcsolatos nagy izgatottságban és lelki felhevülésben láthattak napvilágot. Most, egy évvel az eset után, mélyen sajnálom, hogy ezek a Szirmay Ödön személyét alaptalanul megvádoló és őt megalázó közlemények nyomdáfestéket láttak.

Kijelentem, hogy az affér után megjelenés Szirmay Ödön személyét sértő nyilatkozatokkal, inszituációkkal egyet nem értek. A midőn ezt a nyilvánosság előtt is férfiasan beismerem, egyúttal bocsánatot kérek Szirmay Ödönötől.

Nagyvárád, 1909. dec. 30-án.

Dr. Nagy Mihály s. k.

II.

Dr. Nagy Mihály nyilatkozatával egyidejűleg kijelentem, hogy a magam részéről megtörtént sértéseket szintén a legészintebben sajnálom, — őt személyében megbántani nem akartam.

Nagyvárád, 1909. december 30-án.

Szirmay Ödön s. k.

* A 60.000 korona felhasználása.

Az állam által az 1909. évre Nagyvárád városának nyújtott 60.000 korona segély felhasználása foglalkoztatta tegnap ismét a városi tanácsot. Egyelőre abban állapodott meg a tanács, hogy javasolja a törvényhatóságnak, miszerint a tisztviselő fizetések és lakberek kiegészítése után a még fennmaradó mintegy 50.000 koronára nézve elvben mondja ki, hogy elsősorban a bejelentő hivatal felállítására, továbbá a városi vegyvizsgáló intézet létesítésére és felszerelésére, valamint a tűzoltó őrtanya, illetve a tűzoltó intézmény felszerelésére fordítja. Különben a városi tanács nem találta elég világosnak a miniszter leiratát s ezért még az állandó választmány ülése előtt bővebb információt óhajtott, nehogy azután a miniszter kifogásolja a törvényhatóság megállapodását. Ezért kiküldte Lukács Ödön tanácsnokot, hogy utazzék fel a fővárosba s az illető szakreferenssel tárgyalja meg a kérdést. A tanácsnok ennek alapján már teljesen megfelelő információt terjeszt a szombaton tartandó állandó választmányi ülés elé.

Nagy alkalmi kiállítás! Megérkeztek az összes ujévi szebbnél-szebb gyermekjátékok, ajándék- és disztárgyak, melyek már kivannak állítva a vevő közönség megtekintésére. A mai naptól kezdve a ujévi vásár megkezdődött. Az idén különös olcsó árakat élvez a vevőközönség.

Friss és Társánál

Korona és fillér-bazár, Nagyvárád.

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

* **A nyugdíjbizottság ülése.** Nagyvárad városa nyugdíjbizottsága szerdán, január hó 5 én délután 3 órakor a városházán ülést tart.

* **Házi ezredünk Bécsben.** Megemlítettük már, hogy a 37. közös gyalogezredet az idén Bécsbe helyezik el s itthon csak a pótzászlóaljkeret és egy zászlóalj maradnak. Mint értesülünk, az ezred törzse és 3 zászlóalj március elsején vesz búcsút Nagyváradtól és megy Bécsbe, ahol az Alser kaszárnyában lesz elszállásolva. Helyette a 101. békéscsabai (sárgahajtoká) ezred 3 zászlóalja kerül Nagyváradra.

* **Nem neveznek ki helyettes anyakönyvvezetőket.** A beállott ex-lex következtében a miniszterek minden téren megtekinték az óvintézkedéseket arra nézve, hogy az állam kiadásai a legminimálisabb összegre redukáltsanak. A pénzügyi intézkedéseket fogantató tisztviselők csak a legszükségesebb összegeket utalhatják ki. Tegnap a főispán kapott értesítést, hogy az ex-lex következtében addig, míg a törvényen kívüli állapot tart, helyettes anyakönyvvezetőket, illetve olyan tisztviselőket, akik az államtól kapnának tiszteletdíjat, ne nevezzen ki.

* **Lezuhant repülőgép.** Mintegy száz-ezernyi közönség előtt szállt fel tegnap Wright tanítványa Goubert. Rövid szállás után, amelynek folyamán a repülőgép 30 méterig jutott, ingadozni, majd süllyedni kezdett és a bekerített hely területén kívül a szántóföldre esett. Goubert nem sebesült meg, készüléke is csak jelentéktelenül rongálódott meg. — Az egész légi ut mintegy másfél percig tartott. Goubert kijelentette a baleset okát illetőleg, hogy a Prágában kapható benzín az ő motorjára nézve tulságos nagy specifikus súlyyal bír. Goubert reméli, hogy január hatodikán ismét fel szállhat.

* **Az ingatlanra betáblázott terhek bevallása.** A régi adótörvények szerint az ingatlanokra betáblázott terhek után fizetendő kamatok 10%-át levonták az ingatlan terhelő általános jövedelmi pótdából, ha a teher bevallást a tulajdonos minden év január végéig az illetékes adóhivatalnál benyújtotta. Az új adótörvények szerint az általános jövedelmi pótdó megcsúszik, tehát ezen terhek bevallására sem lesz szükség. A folyó, 1910. évben azonban még be kell vallani a betáblázott terheket, az adóelírás eszközzése végett. Figyelmeztetjük az érdekelt ingatlan tulajdonosokat, hogy teher bevallásaikat január hó végéig nyújtsák be a városi adóhivatalnál, mert ellenkező esetben elesnek az adóelőléstől.

* **Új tartalékos hadnagyok.** A folyó év január 1-ével a nagyváradai 37. József ezredhez a következő tartalékos zászlósok nevezettek ki tartalékos hadnagyokká: *Balogh Sándor, Scharbert Frigyes, Kertész Ferenc, Juhász Ármán, Siegl Ernő, Knotz Rezső, Stranzinger János, Hoffmann Frigyes, Fejér Zoltán, Tarján Ernő, Holfeld Osakár, Schulhof Frigyes, Öhler Ferenc, Unger Alajos, Tauber Samu, Kepes Miklós, Katona Mór,*

* **Esküvő.** Vasárnap, január 2-án tartotta esküvőjét az élesdi r. kath. plébániatemplomban Kovács Sándor élesdi törekvő asztalosmester Hoffmann Ilonkával, a Körösvölgy egyik kedves, szép leányával. Az esketést *Leffelholcz Gyula* plébános végezte s szép beszédet intézett az ifjú párhoz.

* **Vasutastelep Nagyváradon.** Addig, míg az állami, megyei, városi és magántisztviselők csak folyton tárgyalnak és terveznek a tisztviselőtelep létesítése tárgyában, addig a kereskedelmiminiszter a vasuti tisztviselők részére fel is építi a vasutastelepet Nagyváradon. Mint értesülünk a pályaudvar közelében a volt Wé-

ber szálloda mellett lévő hatalmas területen két emeletes palotát fog építeni. Ebben a bérpalotában nyerne az a tisztviselők állásuknak megfelelő lakásokat. A tisztviselők természetesen nem fognak ezután lakbért kapni. A bérpalotát abból a két millió koronából fogják felépíteni, amelyet a pályaudvar kibővítésére juttatott a kormány. Az építkezésekhez legközelebb hozzáfognak s nincs kizárva, hogy a jövő 1911 évi május 1-én már a vasuti tisztviselők természetbeni lakást fognak kapni. Ez a bérpalota lényegesen érinti az olasz város rész házigazdait, akiknek házaikban béreltek borsosárakért lakást eddig a vasutasok. Valószínű, hogy a túl magas házért a kivonuló vasuti tisztviselők lejjebb fogják szállítani.

* **Kinevezés.** Dr. *Plopu György*, a kir. curiához beosztott nagyvárad kir. ítélőtáblai bírót az igazságügy miniszter a budapesti ügyvédvizsgáló bizottság tagjává nevezte ki az 1910 év tartamára.

* **Az orvosok és gyógyszerészek ülése.** A Biharmegyei Orvos és Gyógyyszerész testület Egyszülete ma délután 5 órakor a bábaképző külön termében szakülést tart.

* **Kitüntetés Mertz Nándornak.** Bizonyára emlékeztetes még olvasóink előtt, hogy a múlt 1909 évi június hó 5-én egy *Szabó István* nevű fiatalember fürdés közben a Körörsben rosszul lett s a víz elsodorta. Már már menthetetlennek látszott *Szabó*, amikor *Mertz Nándor* kereskedő éppen a Körörs partjára ért s amikor látta a veszedelmes helyzetet, minden tétovázás nélkül a vízbe vetette magát s kimentette a fuldókló embert. *Mertz Nándornak* eme cselekedete tudomására jutott a belügyminiszternek is, aki tegnap leiratot intézett *Glacs Antal* főispánhoz. A leiratban a belügyminiszter legnagyobb elismerését nyilvánítja a derék életmentő kereskedőnek. A belügyminiszter kitüntető elismerő nyilatkozatáról a főispán külön oklevélben értesítette *Mertz Nándort*.

* **Pályázat ösztöndíjakra.** A hivatalos lap közli a *Gervay Mihály* léle ösztöndíj pályázatát. Az 1909—10. tanév kezdetétől három 200 koronás ösztöndíj állás töltendő be. Jó tanuló s legalább az első osztályt jó eredménnyel végzett hazai ipariskolai, vagy középiskolai tanuló nyerheti el az ösztöndíjakat és pedig pályázhatnak egyre a nagyváradai és egyre a temesvári postaigazgatóság területében alkalmazott posta-távirda tisztviselők, altsztek, vagy szolgák fiai, míg a harmadik ösztöndíjra a nagyváradai postaigazgatóság területében levő postamesterek fiai pályázhatnak. A pályázati határidő 1910. február 10.; a kérvények a postaigazgatósághoz nyújtandók be.

* **Aki mindenáron az ügyészségre akar jutni.** *Czombos Ferenc* feljelentést tett *Lunczer József* ellen, mert ez őt a Két Galamb vendéglőben azzal fenyegette, hogy már csak azért is leszurja, hogy legyen neki az ügyészségen tétlre szállása. *Lunczer* ellen, aki december 24-én *Czombos Ferenc*re kést rántott, a rendőrség az eljárást folyamatba tette.

* **Halálozások.** Résztétel értesülünk *Jerzák László* ny. kir. törvényszéki irodatisztnak elhunytáról. A derék öreg ur négy évtizednél tovább szolgált a törvényszéknél s példás munkásságáért a koronás arany érdemkeresztlet lett kitüntetve. Halála 71 éves korában következett be. Temetése ma, kedden, január 4-én délután 3 órakor lesz a Szaniszló utcai 21. sz. háztól. — *Buhl Emil* posta-távirdatanácsost súlyos gyász érte, testvérének, *Buhl Armin* nyugalmazott körjegyzőnek, élete 60. évében bekövetkezett halálával. A temetés ma, ja-

nuár 4-én délután 2 órakor lesz a szilágymegyei Krasznahorvát községben.

* **Ellopot látosó.** Szallai Elemér panaszt emelt a rendőrségen, hogy vasárnap este a Szigligeti színház előcsarnokába jegyváltás alkalmával ismeretlen tettes feketé zsinóron csüngő színházi látcsövét a zsinór elvágása után ellopta. A rendőrség az eljárást folyamatba tette.

* **Ferrer cinkostársai.** Az európai macskazene, amelyet a fordalmi tömegnek mű-felháborodás alapján kiszorítottak a méltó hallállal lakolt Ferrer sirja fölött, egyszerre elült az akkori kormány megbuktatásakor. Az új liberális kormánytól ugyanis biztosan várják, hogy a Ferrer elíteltetését barbár zsarnokságnak fogja bélyegezni. S most mi történt? Az összes európai lapok — kivéve a keresztény irányúakat — hallgatása és tapintása közben a madridi törvényszék az új kormány alatt őt tanított ítél el hosszabb fegyház-büntetésre, a kik a Ferrer szabad iskolában tanítottak s 400-nál több lopást, zsarolást bizonyítottak rájuk, nem tekintve a szörnyű izgatásokat, melyek által tömérdek embert, falvakat, városokat döntöttek gonoszságba, nyomorba és romlásba.

* **Segély az állatvédő egyletnek.** Nagyvárad városa 100 koronát szavazott meg a nagyváradai állatvédő egyesület céljaira. A belügyminiszter a közgyűlés ezen határozatát jóváhagyta.

* **Hamispénzgyártók a szomszédban.** Gere Károly c. őrmester a vásártéren elfogta *Bara Miklósné* szül. *Belényesi Flóra* hájói oláh-asszonyt, aki 3—4 drb hamis egy forintonon, 4—5 drb hamis egy koronáson akart tudadni. Miután a hamispénzek teljesen ujjaknak látszának a rendőrség azt gyanítja, hogy *Bara Miklósné* valamely hozzátartozója gyárthatta a hamisítványokat és ő csupán azok értékesítésével lett megbizva. Tényállás kiderítése végett a rendőrkapitányi hivatal megkereste a *Félix-fürdői csendőrsőt*, hogy a hamis pénzek dolgában a nyomozást a helyszínen ejtse meg. *Bara Miklósné* pedig, aki azt állította, hogy a hamisítványokat ezelőtt 2 héttel egy hájói ismerősétől kapta jó pénz gyanánt, fogva tartotta.

* **Autobuszjárat Derecske—Berettyóújfalú között.** Ismertettük annak idején, hogy *Rozgonyi Sándor* budapesti műszaki iroda tulajdonos engedélyt nyert a vármegye több utvonálára oly célból, hogy azokon autobuszjáratokat létesítsen. Egyelőre három utvonalon fogja a személy- és podgyászaru szállítást lebonyolítani az autobus. Leghamarabb indul meg ez a modern forgalmi eszköz a derecske—berettyóújfalusi vonalon, ahol naponként háromszor fog közlekedni az autobus.

* **A sikon járdák.** Az érvényben levő köztisztasági szabályrendelet köteleességévé teszi a háztulajdonosoknak, valamint a járda vonalán lakás és üzlethelyiségeket bérlőknek, hogy a lázuk, illetve üzlethelyiségeik előtt elvonuló járda tisztántartásáról gondoskodjanak. A havas téli idő beálltával felhívja a rendőrség az összes háztulajdonosokat, lakás, illetve üzlethelyiségek beérleit, hogy a szabályrendelet értelmében tulajdonuk vagy bérleményeik előtt az elvonuló járdáikról a havat és jeget a reggeli órákban, — midőn még a forgalmat nem akadályozzák — felvágatni és letakarítani, továbbá ónos idő alkalmával a balesetek és szerencsétlenségek kikerülése céljából a járdát vagy ahol nincs a ház elejét homokkal, hamuval vagy fűrészpórral behinteni annál is inkább el ne mulasszák, mert a ker. rendőrbiztosok és rendőrszemek szigoruan utasítva lettek, hogy az egyes mulasztókat haladéktalanul jelentsek fel, akiket azután a rendőrség nem csak szigoruan megbüntet, hanem

ezen felül a járdát költségükre le is takarítottatja.

* **Rejtélyes halál.** Demján József 40 éves földmives, zsadányi lakost tegnap reggel 6 órakor a zsadányi szőlőhegy alatt halva találták. Halálának oka ismeretlen. A holttesten semmi külső erőszak nyoma nem látszik. Hazulról vasárnap este ment el, hogy a szőlőhegyen levő pincéjéből bort vigyen haza. — A királyi ügyészség megindította a vizsgálatot.

* **A mértékek hitelesítése.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a régi előírások szerint készült és hitelesített közforgalmi mértékek és mérőeszközök minden időbeli korlátozás nélkül tovább használhatók, ha azok az 1909. évi január hó 7-ikén 107226—908. sz. a. kiadott rendeletem 67. §-a értelmében legkésőbb az 1910. év végéig az 1907. évi V. t. c. által előírt időszakos hitelesítés céljából bemutatásra kerültek és amelyekre vonatkozólag ez alkalommal megállapítást nyert, hogy az 1874. évi VIII. t. c. alapján meghatározott kellékeknek megfelelnek s nem lépik túl az 1907. évi V. t. c. által megállapított hibahatárokat. Azok a mértékek és mérőeszközök, melyek az időszakos hitelesítéskor a követelményeknek a fentiek értelmében meg nem feleltek, kijavításuk esetén az 1910. év végéig hitelesítésre újból bemutathatók és hitelesítésük után minden további időbeli korlátozás nélkül tovább használhatók. A mértékjavítással foglalkozó szakértő iparosaink csekély számára való tekintettel a folyó évben az ország több helyén mértékjavító tanfolyamok tartanak s hogy a m. kir. központi mértékügyi intézet útján a nagyméltósági m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur intézkedett, miszerint az 1909. évben megtartott első időszakos hitelesítés alkalmával visszautasított régi mértékek és mérőeszközök kijavítására s újbóli hitelesítésére az állami mértékhitelítő hivatalok által az 1909. évi időszakos hitelesítési körbe eső községekben felekre nézve kitűzött határidő, a mértékjavítással foglalkozó szakértő iparosaink elégtelen számára való tekintettel 1910. évi március hó 31-éig meghosszabbítottassék. Gondoskodás tárgyát képezte, hogy a kijavított mértékek és mérőeszközök megvizsgálása s újbóli hitelesítése a feleknek lehetőleg megkönnyítettessék. Evégből egyidejűleg utasította a nagyméltósági miniszter ur az állami mértékhitelítő hivatalokat, hogy az esetben, ha a kijavított mértékek és mérőeszközök újbóli hitelesítését a mértékhitelítési hivataloktól távol, de egy községben lakó felek egyszerre többen kérelmezik, úgy az esetben a 107226—1908. számú rendeletem függelékében foglalt I. számú díjtáblázat különös határozatainak 3. ik pontjában megállapított pótdíjak az első munkanapra huszonöt korona, minden megkezdett munkanapért 8 K egyszeri felszámítása mellett a helyszínére szálljanak ki, a kijavított mértékeket és mérőeszközöket a kérelmezők által közmegegyezéssel kiszemelt és az illető állami mértékhitelítési hivatalnak előre bejelentett alkalmas helyiségben vegyék hitelesítés alá. — Nagyvárad, 1910. január hó 3. Huzella Gyula kir. keresk. tan. elnök, Sarkadi Lajos titkár.

* **A baromvásártér hőse.** Papp Tógyer harangmezői lakos a baromvásártéren a Csorbaféle vendéglőben jókedvének azzal adott kifejezést, hogy a boros üvegeket földhöz vagdosztta és a viselkedésre figyelmeztető korcsmárost leütéssel fenyegette. A vásártéren szolgálatot teljesítő rendőr a nagy garázdálkodásra a korcsmába sietett s Papp Tógyert csendre és távozásra hívta fel. Papp Tógyer nem az az ember, aki a rendőr ssavára abba hagyta volna garázdálkodását, hanem kijelentette, hogy nem egy rendőrnek, hanem 100 rendőrkapitánynak sem engedelmessékedik s midőn a rendőr a korcsmából ki akarta vezetni, »tulaj domnye« kiáltással a falubelieket összecsdítette, akik a rendőrnek támadva Papp Tógyer előállítását meg-

akarták akadályozni. Szorongatott helyzetben levő rendőr segítségére sietett a lóvásártéri őrszem s így egyesült erővel a garázda emberek között rendet csináltak és az eset főbőseit Papp Tógyert és Papp Flórárt előállították a rendőrkapitányi hivatalhoz, ahol letartóztatták őket s ellenük az eljárást folyamatba tették.

* **A ketrecok réme:** Fóris Gyuláné paraszt emelt a rendőrségen, hogy pincéjéből egy drb fehér kakast, egy drb világos sárga tyukot és 4 drb tarka tollu tyukot ismeretlen tettes ellopott. Hasonló panaszt tett Balogh Józsefné Fűses-utca 13. sz. a. lakos, hogy az udvaron levő ketrecéből az ajtó felszakítása után 3 drb tyukot ismeretlen tettes ellopott. Ugyanezen házból Bernáth Lajos téglagyárostól 4 drb félig hizott libát vitt el ismeretlen tettes.

IRODALOM.

A szencsei familia és egyéb történetek. Irta Mányiné Prigl Olga. Főlöszleges dolog volna Mányiné Prigl Olgát a mi közönségünknek bemutatni. Ismeri és szereti az ő írásait lapunk minden olvasója s mi is buzgósággal sorozzuk őt lapunknak ugyszólván megindulása óta legkedvesebb munkatársaink közé. Az ő szépen megírt, mindig érdekes elbeszélései mindenkor megtalálják az utat a közönség szívéhez s aki elolvassa azokat, meg kell hogy érezze rajtuk a gyöngéd nőt és a tehetséges írót. Kevés tollforgató nő érdemli meg oly igazán és teljesen az »író« nevet mint Mányiné. Mindig irodalmi színvonalon marad és mindig nőies. Most megjelent novelláskötetét is az újabb elbeszélő irodalom értékes termékei közé kell sorolnunk. Témában gazdag és változatos a kötet s az író keze alatt minden tárca érdekessé, költőivé válik. Stílusa könnyed, szép, amely az irodalom legszebb műveinek példáján induló. A 27 elbeszélés közt egy sincs, mely ne tenne tanúságot írójának rátermetségéről, tehetségéről és finom ízléséről. A kötetet Kner Izidor gyomai nyomdája állította ki előkelően, csinnal, formásan; a bájos író arcképével díszítve. Ára köve 3 korona. Postán küldve 3 korona 72 fillér. Megrendelhető a szerzőnél Gyomán.

A Magyar Gazdák Szemléje decemberi füzetében a következő érdekes cikkeket közli: *th:* Közgazdaság és politika. Feltejesztésünk a homestead ügyében. Mezey Gyula: Folyóvizeink szabályozása. Schandl Károly: A román bankok terjeszkedése. Szegh Dezső: Szerbia állattenyésztése. Lőherer Andor: Rubland világpolitika rendszere. Külföldiek. A jelesen szerkesztett folyóirat előfizetési ára egy évre 12 korona. Szerkesztőség: Budapest, IX. Üllői ut 25. sz.

Katholikus szemle. Huszonnegyedik évfolyamába lép a Mihályfy Ákos szerkesztésében megjelenő, európai színvonalon álló kitűnő folyóirat. Most megjelent idei első füzetének tartalma a következő:

Erkölc és iskola dr Andor Györgytől. — A választójogi reform erkölcsi szemponból, dr Jehlicska Ferentől. — Földrajzi szemle, dr Platz Bonifáctól. — A fekete elefántcsont, Végh Kálmántól. — Természettudományi szemle, Bognár Ceciltől. — Téli műkiállítások, X-től. — A narancsfa, Szémán Istvántól. — Költmények, Cséplő Istvántól. — Színházi szemle, bj-től. — Folyóiratok szemléje, gd-től. — Rendkívüli gazdag a könyvismertetések és bírálatok

rovata is. A Katholikus Szemle előfizetési ára egy évre 10 korona. A Szent-István-Társulat rendes tagjai tagilletményképp kapják. Előfizetések és tagjelentkezések a Szent István-Társulat igazgatóságához (Budapest, VIII., Szent-István-társulat igazgatóságához (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.) intézendők.

Élet. A katolikus családok szépirodalmi lapja az első betutott év után reményekkel teltén léphet a második évfolyamba. Felküzdötte magát az első sorába s ezt a helyet meg is tartja. A karácsonyi szám a maga gazdag tartalmával és kiállításával méltó feltűnést keltett. A most megjelent újévi szám tartalma a következő: Újévi gondolatok. Andor József. — Az est melódiája. Réfi László. — Pókbáló kisasszonyok. Haraszthy Szederkényi Anna. — Újévi ének. Kiss Menyhért. — Impressziók. Babarozyné Jóna Jolán. — Holt vizeken. Horváth Ákos. — Harmatos Rózsa. Möricz Zsigmond. — Szilveszter estéjén. Vártey Gyula. — Falusi iskola. Magyar színpadra alkalmazta Hevesi Sándor. — Szegény Péter. Csáth Géza. — Angyalsuttogás Fordította Hangay Sándor. — Indiai történet. Faltay Lucyen. — Kultura. — Az Élet. Ennek a folyóiratnak egy keresztény család asztaláról sem volna szabad hiányoznia; előfizetési ára egy évre 20 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28. sz.

TÁVIRATOK

Vojtha testvére öngyilkos.

Szabadka, jan. 3. Vojtha Antalnak a szabadkai rémdráma egyik hőseinek József nevű öccse tegnap felakasztotta magát. Vojtha József már régi időktől fogva rossz viszonyban élt Vojtha Antallal, aki az öngyilkosság hírére egykedvűen fogadta.

Áradások Bulgáriában.

Szófia, jan. 3. Bulgária déli részében nagy áradások vannak. Ma Katonica állomás közelében azután mikor a keleti expressz vonat a hidon keresztül haladt a hid leszakadt. A keleti expressz vonalon szünetel a forgalom.

A görög válság.

Athén, január 3. Azon képviselői csoport, amely, mint jelentették, javaslatot nyújtott be a képviselőháznak a tisztek újra való alkalmazása dolgában, a lapokban nyilatkozatot közöl, amely szerint csak két tisztről van szó, akik az 1909. év folyamán kiléptek a hadsereg kötelékéből. Az említett javaslat semmiféle jelentőséggel nem bír.

Athén, január 3. Ma Theotokisznál és Rallysznál katonai küldöttségek jelentek meg, amelyek átnyújtották a ligának azon követelését, hogy a katonai és pénzügyi reformokat sürgősen vigyék keresztül. A két államférfiu fenntartotta magának a választ.

Athén, január 3. A kamara ma délelőtt harmadik olvasásban elfogadta a cukormonopoliumra vonatkozó javaslatot.

A francia-montenegrói barátkozás.

Antivári, jan. 3. A Pivet tenger-nagy parancsnoksága alatt álló francia hajóhadosztály ma reggel 8 órakor az antivári kikötőbe érkezett. Miután a Ti-

polica-palota előtt, ahol jelenleg a fejedelem családja időzik, horgonyt vetett, 21 üdvözlővést adott, amelyre a távolabb levő montenegrói ütegek ugyanennyi üdvözléssel válaszoltak. Dél előtt 11 órakor Pivet tengernagy táborkarával és a francia követ a követség személyzetével gőzbárkákon a topolcai kastély felé tartottak. A kikötés helyén a trónörökös és nagyszámu kísérete várta a küldöttiséget.

TANÜGY.

Polgáriiskola Berettyóújfaluban. *Miskolc* Ferenc dr. alispán a múlt hó 29-én hivatalvizsgálatot tartott Berettyóújfaluban a főszolgabíróságnál. Ez alkalommal az alispán minden legkisebb dologra kiterjeszkedett. Többek között így csodálkozásának adott kifejezést attól, hogy oly nagy országban mint Berettyóújfalun nincs polgári iskola vagy felső leányiskola. A kellő információk beszerzése után kijelentette az alispán, hogy saját hatáskörében fog intézkedéseket tenni az iránt, hogy az iskolák minél előbb létesüljenek. Egyidejűleg felhívta a járás főszolgabíróját *Fazerniczky* Dénest, hogy már most tegye meg az előkészítő lépéseket az iskola megvalósítás végett.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Sári bíró.
Szerda: Sári bíró.
Csütörtök: Deutár: Taifun. Este: Cigánybáró.
Péntek: Tűz a csék. (Bartók Etel bemutatkozása)
Szombat: Sástiék. (Gözon Gyulával.)

Sári bíró. Vasárnap és hétfőn este állandó derűtség uralkodott a nézőtérén. A Sári bíró ragyogó alakjai, bájos nyelvezete, törlémszett népies szólásmondásai végtelenül tetszettek a publikumnak, a mely ki nem fogyott a kacagásból. A színház zsufolásig tele volt. A pompás népszínmű sorsát meg is pecsételte ez a két nap természetesen kedvezően. A mai és a holnapi előadás épp olyan látogatottságra számíthat mint minden este ezután is, a mikor a Sári bíró színre kerül.

Taifun. Csütörtökön — Vízkereszt napján — délután is tartanak előadást a színházban. A Taifunt adják Lengyel Meryhértnek ezt a nagyszabású drámáját, amely most indult el világhírdítő körújára.

MULATSÁG.

Jogásztétel. A jogakadémia ifjúsága f. hó 10-én a Fekete Sas kistermében megismétli a múlt hónapban olyan nagy siker mellett rendezett Jogász-Táncestélyt. Az agilis vigalmi-bizottság nagyban dolgozik a mulatság sikerén s mindent elkövet, hogy a nagyváradi uri közönség rokonszenvét a jogászmulatságok iránt megnyerje s egyuttal föllevenítse a régi híres jogászmulatságok sikerét. Az estély tiszta jövedelme a »Mensa Academica« javára lesz fordítva.

Virágestély. A közeledő farsangnak egyik kiemelkedő mulatsága lesz a »Virágestély«, melynek rendező bizottsága élén *Glac*

Antal főispánnal, Ágoston Péterné, Pally Lajosné és Reizman Mórné ur asszonyokkal szemmet lelket gyönyörködtető, káprázatosan szép programot állított össze, amelynek keretében Biharmegye éa Nagyvárad szépséges leányait tündértáncot, virágballettet lejtvé fogjuk megcsodálhatni, ezután pedig az est fény sugarára képen a négy évszaktot bábajos, festői csoportokban, felvonulásokban fogják szépséges asszonyok, leányok és gyermekek megeleveníteni. Disztesnek, káprázatosnak ígérkezik ez a virágjelmeztétel, melyet január hó 22-ikére terveznek s a rendezés meggyeszte kezdetét vette.

A protestáns jótékony egyesület estélye. A nagyváradi protestáns jótékony egyesület 1910 évi január hó 15-én délután 5 órakor a Pannónia téli kertjében tea estélyt rendez, mely után tánc is lesz. Belépti díj 1 kor. 20 fillér, melyért teát és sonkát szolgáltatnak ki. Külön meghívót az egyesület nem bocsát ki. Szívesen lát mindenkit, aki az egyesület nemes céljait elősegíteni akarja. Felül fizetést köszönettel vesz az elnökség.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti fözsdetudósítások.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, január 3.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdözsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	262.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értékdözsde 1909. jan. 3.

Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papírban	186.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—
Osztrák járadék aranyban	97.25
Osztrák korona járadék	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
Páris vista	689.50
20 frankos (Napoleonder)	19.02

A kamara értesítései. Van szerencsénk az érdekeltek tudomására hozni, hogy a keresk. m. kir. miniszter ur 96594—1909. sz. rendeletével a hordóbitelesítő hivatalnak hordójelzési hivatali leendő átalakításának határidejét az 1910. évi június hó 30-ig meghosszabbította. A német birodalmi kormányal létrejött megállapodás alapján a kereskedelmi miniszter elrendelte, hogy a német birodalmi löfegyver

próbaállomásokra nézve előirt próba jegyekkel el vannak látva, a magyar szent korona területén újabb vizsgálatnak nem vettek alá. Nagyvárad, 1910. január hó 3. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. keresk. tanácsnok, dr. Sarkadi Lajos, titkár.

SPORT.

A Sportegylet új helyiségben. A nagyváradi testgyakorlók közönség részéről több ízben merült fel panasz amiatt, hogy a főreáliskola tornacsarnoka, ahol a Nagyváradi Sport Egylet torna óráit tartani szokta a város központjától távol egy félreeső utcában fekszik, főképen pedig, hogy a tornacsarnok durva padlóval lévén ellátva, az egészségre a tornaázás benne nem csak hogy veszélyes, hanem tornázás folytán a padlóról felszálló porréteg az egészségre, különösen a légzőszervekre igen ártalmas is. A N. V. S. E. vezetősége a testgyakorlók közönség ezen panaszát is orvosolni kívánta. Tudomására jutván az, hogy a prem. főgymnásium tornacsarnoka az intézet kiváló fiatal tornatanárának iatentója szerint modernül át lett alakítva, padozata a testgyakorláshoz legpraktikusabb anyaggal, sával kevert fűrészborttal kicserélve, a teremnek az egyesület gyakorló órái számára való átengedése iránt a főgymnásium tanári karát megkereste s a főgymnásium tanári kara a sport egyesület nemes céljára tekintettel a termet a legnagyobb készséggel át is engedte.

Az egyesület tornaszakosztálya gyakorló óráit a főgymnásium tornacsarnokába f. évi január hó 4-én kezdi meg s a jövőben a hét kedd, csütörtök és szombat napjain délután fél 2-től fél 8-ig fogja megtartani. Az egyesület vezetősége, mikor ezt az egyesület tagjainak tudomására hozza, egyszerűen felkéri a tagokat, hogy a gyakorló órákat rendszeresen látogassák. Felkéri továbbá Nagyvárad város iljuságát, hivatalnok osztályát, hogy szintén minél számosabban lépjenek be az egyesületbe és szintén látogassák a gyakorlóórákat, hogy ez által az egyesületnek módjában lehessen minél inkább elérni célját, azt, hogy Nagyvárad város társadalma részére minél több acélos testű, egészséges fé-fit nevelhessen.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

H. L. Kissé későn kaptuk, azért jön csak holnap. B. u. é. k.

Dr. VUOSKICS GYULA.

1592—1909. vght. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó ezeannel közhírré teszi, hogy a székelyhídi kir. járásbírósnak 1909. V. 948—2. számú végzése következtében Tátray Sándor javára N. N. ellen fogantatosított végrehajtás útján le és felülfoglalt és 1390 koronára becsült ingóságok u. m. tehének, südők, tűzifa nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek 318 korona 56 fillér tőkekövetelés és jár. erejéig Nagylátán leendő megtartására 1910. évi január hó 19-ik napjának d. u. 2 órája határidőül kiűzetik és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni. Székelyhíd, 1909. december hó 29.

Kol lárík Béla,
kir. bir. végrehajtó.

Egyszeri használat meggyőz mindenkit, hogy a

Gyöngy Szinszappan

minden vízben, akár meleg, vagy hideg, kemény vagy lágy, gyorsan és erősen habzik; könnyen hatol a szövetbe, MEGLEPŐ GYORSAN OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy a szövetnek legkevésbé is ártalmára volna, teljesen tiszta és ment maró anyagoktól.

Csodálatos tisztító erejét a nyers anyagok leggondosabb kiválasztásának köszönheti.

A Gyöngy Szinszappan

mindig egyenlő minőségben lesz előállítva.

Használata minden tisztítási célra és mindennemű mosáshoz a legkiadósabb.

A Gyöngy Szinszappan

minden háztartásban jelentékenyen megtakarít IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT.

A Gyöngy Szinszappan

a mosószappanok királya.

Elsőrendű magyar gyártmány

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t.

Nagyváradon,

melynek városi raktárában (Zöldfa-utca) ezenkívül a mosószappanok minden faja (debreceni, szegedi, csont, márvány, legfinomabb beretvászappan stb.) valamint KÓKUSZSIR, CSÓ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb mennyiség vételénél is EREDETI GYÁRI ÁRON KAPHATÓK.

Tisztelettel tudatjuk, hogy az élesdi erdőseinkben

termelt tűzifa szállítását és eladását

■ ■ ■ megkeztük ■ ■ ■

s ajánljuk vagononként

■ és méterenként ■

I-ső osztályu

■ ■ ■ bükkhasáb tűzifánkat ■ ■ ■

és vágott fát házhoz is szállítva.

Nagyobb vételnél megfelelő árendedmény!

Rendeléseket kérjük Központi irodánkhoz (Uri-utca 3. sz.) és Friei és Társához Teleky-u. 16. Telefon 914.

— Telefon 814. —

Élesdi Erdőipar és Koepfer-rendszerű Fatelítő r.-t Nagyváradon.

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignác

asztalos

Kert-utca 16. szám alatti butorraktárát, ho minden szoba- és konyha-butor raktáron van Vesz és elad kevésbé használt butorokat. Butor tisztítást és szakyszerű javításokat a legolcsóbban végez. Butorszükségletünk beszerzése előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a tenni céget felkeresni.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és kávéháza. Kert utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, úgy a helybeli, mint a vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit, sörcsarnokát, éttermét és kávéházát újonnan átalakítottam azokat a mai kor igényei szerint berendeztem, a szobaárakat pedig le szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyáron át szép kerthelyiség áll a közönség rendelkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt kőbányai sör és sajáttermésű boraimat mérsékelt áron biztosítom vendégeim részére.

Naponta friss és izletes villásreggeli ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtnak, mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a sörcsarnokot és éttermet személyesen vezetem s vendégeim pontos és előzékeny kiszolgálásáról mindenkor gondoskodom.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

Hogy mily szenzációs, olcsó árak vannak ezidén

Leitner Márton

országos hírű

női divatházában,
Nagyvárad, Zöldfa-u. 5.

(Saját ház)

meggyőződhetik, ha elfárad oda s azt meglekinti.

Árak, minőségek és választék

versenyen kívül

Szigoruan szabott árak

Kreton eddig 30 kr,	karácsonyi ára 19 kr.
Mosó delain eddig 35 kr,	„ ára 21 kr.
Francia delain eddig 80 kr,	„ ára 50 kr.
Ruha vászon eddig 65 kr,	„ ára 37 kr.
Moire-selyem eddig 170 kr,	„ ára 85 kr.
Mosó barchet eddig 30 kr,	„ ára 19 kr.
Flanel parkett eddig 40 kr,	„ ára 27 kr.

Minden egyszín divat ruhakelme

120 cm. széles eddig 90 kr,	karácsonyi ára 35 kr.
Kamgarn eddig 120 kr,	„ ára 75 kr.
Ferde csíku szövet eddig 180 kr,	„ ára 95 kr.

Angol divat-kelmék ugy téli, mint tavaszi elsőrangú minőségek 80, 90 kr és 1 forint.

Selyem, szövet és barchet-maradékok oly feltűnő olcsón, mint eddig még soha! Nagyváradon ily szenzációs olcsó

alkalmi

vásár : még nem volt :

Szövet és selyem maradékok feltűnő olcsó árban. Karácsonyi ajándékokra alkalmas cikkek potom áron. Fej és zsebkendők, sálak, boák és férfi fehérneműekben, vászon és asztal-neműekben.

— Szőnyegek —

ágyterítők, függönyök és ösz-szos szoba berendezési cikkek nagy választékban és legolcsóbban.

Első Nagyváradai Vas- és Rézbutorgyár

Nagyvárad, Szacsвай-utca 17. és Kapuczinus-utca 5. sz.

Készít mindennemű

vas- és rézbutorokat

tisztítani és *állandóan megtartják rendes fényüket.*

Sodronygybetéteket a legszolidabb árak mellett. — Használt rézbutorok ujonnan való átalakításra felvállal-
tatnak olcsó áron. Tisztítani nem kell, mert a fényt állandóan megtartják.

a legegyszerűbbtől a legdélzesebb kivitelig. **Hálószoba butorokat sárgaréz**ből, angol minta szerint, amelyekel nem kell

Szabalmazott féregmentes

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

DEO ADIUVANTE!

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

Imrek Károly épület- és műbutor asztalos Nagyvárad, Szaniszló-u. 46.

Tisztelettel értesitem igen tisztelt megrendelőimet valamint Nagyvárad és Biharvármegye igen tisztelt közönségét, hogy a szakmamba vágó mindennemű

épület- és műbutor munkákat

készítés végett elvállalok, azokat a legnagyobb gonddal és izléssel a mai kor igényeinek megfelelőleg tetszésre készítek bármely színben és mintára előnyös áráért. Nemkülönbén mindenféle butorokat átalakítok, javítok, fényezést és mattolást szakszerűen eszközölök. Továbbá zárdák, intézetek, iskolák, egyesületek, gazdaságok helyiségeinek felszereléseit, azoknak gondosan való jókarban tartását illetve javítását jutányos árért vállalom fel. Magamat, valamint cégemet a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva, minél gyakoribb megbízásaiért esedezve vagyok kiváló tisztelettel **IMREK KÁROLY.**

Lekás és műhely Szaniszló-
utca 46. szám. — Jó fiúk
tanulónak felvételnek.

Helvi és vidéki meghívására
azonnal megjelenek.

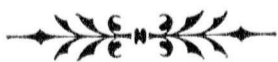
Műipari kiállítás.

Iparművészeti tervezések.

REISZ MIKSA

■■■ butorgyára ■■■

Békéscsaba

Nagyvárad.

Kossuth (Sas-u.) 7.

Polgári butorok.

Jutányos árak.